

Lausunto

20.05.2021

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehtoista kannatatte?

Asumisneuvonnan lakisääteistäminen kunnan järjestämisvastuulle

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

JYVÄSKYLÄN NUORISO- JA PALVELUASUNNOT JNP RY:N LAUSUNTO ASUMISNEUVONNAN LAKISÄÄTEISTÄMISTÄ VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN RAPORTISTA

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry kiittää mahdollisuudesta lausua asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista.

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry on vuonna 1990 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on toimia nuorten, ensisijaisesti 18–28 –vuotiaiden, sekä muiden erityisryhmien kuten vanhusten, vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien asunto-olojen parantamiseksi. Yhdistys tekee valistustyötä nuorten asunto-oloja koskevissa kysymyksissä ja pitää yhteyttä paikallisiin järjestöihin, jotka toimivat nuorten hyväksi. Lisäksi yhdistys edistää nuorille tarkoitettujen, voittoa tavoittelemattomien asuntokiinteistöjen aikaansaamista tuottamalla ja ylläpitämällä niitä, sekä tekee toimintaansa ja tarkoitustaan tunnetuksi vastaavanlaisella tavalla.

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry kannattaa asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Asumisneuvonta on kustannustehokas ja toimiva väline asumisen ongelmiin puuttumiseen ja sillä voidaan tukea arjessa selviytymistä, ehkäistä naapurustolle aiheutuvia häiriöitä ja ennaltaehkäistä asunnottomuutta. Muistiossa esitetyistä vaihtoehtoista parhaana pidämme asumisneuvonnan lakisääteistämisen kunnan järjestämisvastuulle.

Näemme ARA:n koordinoiman sopimusmallin toisena mahdollisena vaihtoehtona lakisääteistämislle. Tosin kyseisen mallin merkittävimpana heikkoutena näyttöytyy esitetty rahoituspohja, jossa asumisneuvonnasta syntyviä kustannuksia ei täysimääräisesti voida kattaa valtion rahoituksen turvin. Lisäksi tämän mallin heikkoutena näyttöytyy sen väliaikaisuus, sillä asunnottomuuden vähentämiseksi tarvitaan pysyviä ratkaisuja.

Lakisääteisellä asumisneuvonnalla ei voida korvata jo nyt tehtävää työtä erityistä tukea tarvitsevien ryhmien asumisen tukemiseksi. Lakisääteisen asumisneuvonnan rinnalla tulee säilyttää erityisryhmien itsenäistä asumista tukeva ja asumisen ongelmia ennaltaehkäisevä asumisohjaus- ja neuvontatyö.

YHDISTYKSEN NUORTEN ITSENÄISTÄ ASUMISTA TUKEVA TYÖ

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry tukee nuorten itsenäistä asumista tarjoamalla asumisneuvontaa ja -ohjausta erityistä tukea tarvitsevilla nuorilla. Eryyisen tuen tarpeen taustalla voi olla asunnottomuutta tai sen uhkaa, maksuhäiriömerkintöjä, talouden- ja arjenhallinnan ongelmia tai arjessa selviytymiseen tarvittavien taitojen puutteita. Nuorilla suunnattuun asumisneuvontaan liittyy myös asumisen alussa oleva perehdytys ja asumisneuvojan osallistuminen asukasvalintaan. Näillä käytännöillä luodaan luottamuksellista asiakassuhdetta ja madalletaan yhteydenoton kynnystä myöhemmin. Asumisneuvontaa ja -ohjausta toteutetaan STEA-rahoituksella osana toimintakokonaisuutta, johon sisältyy lisäksi erilaisia asukastoimintoja sekä asumiseen ja itsenäistymiseen liittyviä koulutuksia.

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry tekee myös yhteistyötä Ohjaamojen kanssa. Yhdistyksen toimesta asumisneuvontaa tarjotaan matalan kynnyksen toimintana Jyväskylän Ohjaamossa kaksi kertaa kuukaudessa. Nuoria palvelee yksilöohjausta hyödyntäen sekä ajanvarauksella että ”walk in” -toimintana.

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry on Nuorisoasuntoliiton (NAL) paikallisyhdistys. Nuorisoasuntoliitto ja sen paikallisyhdistykset ovat kehittäneet nuorten asumiseen liittyvää tukea, ohjausta ja neuvontaa 1990-luvulta saakka. Vuonna 2020 NAL:n paikallisyhdistyksissä toimi STEA:n rahoituksella noin 30 asumisneuvojaa ja -ohjaajaa eri puolilla Suomea ja vuoden aikana työntekijät ja nuoret olivat toisiinsa yhteydessä yli 17 000 kertaa.

VAIKUTTAVA ASUMISNEUVONTA- JA OHJAUSTYÖ

Asumisneuvonnan vaikutus nuoren itsenäiseen ja vakaaseen elämään -selvityksen (2017) mukaan asumisneuvonnan vaikuttavuutta nuorten kohdalla parantavat palvelun saavutettavuus ja matala

kynnys, sekä asumisneuvojan tuttuus. Kokemuksemme nuorten kanssa työskentelystä tukevat selvityksen tuloksia.

Jotta nuorille tarjolla olevan asumisen tuen kokonaisuus ei lakisääteistämisen myötä supistu ja jotta vaikuttavaa asumisneuvonta- ja ohjaustyötä voidaan tehdä jatkossakin erityisryhmien tarpeisiin, on asumisneuvontalakia säätäessä varmistettava, että kolmannen sektorin toiminnalle ei synny haittaa. Järjestöillä on laajaa asiantuntemusta oman kohderyhmänsä erityistarpeista ja tuloksellisista työtapoista. Oli valittava malli mikä hyvänsä, järjestöjen asiantuntemusta tulisi hyödyntää asumisneuvonnan ja -ohjauksen toteutuksessa myös jatkossa.

KUNTAMALLI

Kannatamme asumisneuvonnan säätämistä kunnan järjestämisvastuulle, koska silloin palvelu tulisi lähelle kuntalaisia ja se olisi mahdollista toteuttaa kunnan asuntotoimen sekä ennaltaehkäisevien ja hyvinvointia tukevien palveluiden yhteydessä. Nuorille suunnattua asumisneuvontaa tulisi järjestää ainakin Ohjaamoissa tiiviissä yhteistyössä kunnan nuorisotyöhön. Nuoret harvoin hakevat oma-aloitteisesti neuvoja ja apua ulkopuoliselta. Siksi on olennaista, että palvelu tavoittaa nuoret siellä, missä nuoret ovat.

Moniammatillinen yhteistyö on tärkeää asumisneuvonnan toteuttamisessa. Asuminen liittyy erottamattomasti muihin elämän osa-alueisiin, kuten työhön ja koulutukseen hakeutumiseen, taloudenhallintaan sekä mielen hyvinvointiin. Moniammatillisen työn vahvistamiseksi Ohjaamojen toiminta tulee vakiinnuttaa ja niissä tarjottavaa asumisneuvontaa vahvistaa.

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry:llä on hyvää yhteistyötä Jyväskylän kaupungin kanssa nuorten asumiseen liittyvän tuen, ohjauksen ja neuvonnan toteutuksessa. Vastaavaa yhteistyötä on lisäksi monella muullakin kunnalla yhdessä NAL-paikallisyhdistysten kanssa. Kannustamme kuntia jatkossakin hyödyntämään järjestökentän asiantuntemusta ja tukemaan järjestöjen ennaltaehkäisevää työtä järjestöavustuksin sekä järjestämään lakisääteistä asumisneuvontaa myös ostopalveluna.

Lainsäädännön on mahdollistettava kuntien välinen yhteistyö asumisneuvonnan järjestämisessä. Pienempien kuntien on järkevää sopia järjestelystä, jossa yksi asumisneuvoja palvelee useamman kunnan asukkaita.

ARA-MALLI

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry näkee ARA:n koordinoiman sopimusmallin toisena mahdollisena vaihtoehtona lakisääteistämislle. Tämän mallin etuna on erityisesti sen joustavuus ja mahdollisuus järjestää asumisneuvontaa alueellisista lähtökohdista vastaamaan todellista tarvetta. ARA on jo kehittänyt asumisneuvontaa pitkäjänteisesti, joten mallin käynnistäminen olisi toteutettavissa kohtalaisen helposti.

ARA:n koordinoimassa sopimusmallissa valtion rahoitus olisi mahdollista kohdentaa suoraan asumisneuvonnan toteuttamiseen. Esitämme, että myös ARA-mallissa valtion rahoituksen tulee korvata asumisneuvonnan toteutuksesta johtuvat kustannukset täysimääräisesti asumisneuvonnan toteuttajataholle. Mallin kustannukset jäisivät silti valtionosuusjärjestelmän kustannuksia pienemmiksi, sillä rahoitus kohdentuisi ainoastaan kuntiin, joissa asumisneuvonnan järjestäminen osoitetaan tarpeelliseksi. Toiminnasta johtuvien kulujen korvaaminen kokonaisuudessaan mahdollistaisi asumisneuvonnan toteuttamisen sopimusmallilla myös järjestöjen toimesta.

ARA-mallin merkittävimpänä heikkous on sen väliaikaisuus. Asunnottomuuden vähentämiseksi tarvitaan pysyviä ratkaisuja ja väliaikaisen kokeilu- ja kehittämislain riskinä on, että asumisneuvonnan saatavuuden parannus jää väliaikaiseksi.

YHTEENVETO

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry kannattaa asumisneuvonnan lakisääteistämistä ja näkee työryhmän esittämistä vaihtoehtoista parhaana asumisneuvonnan lakisääteistämisen kunnan järjestämisvastuulle. Vahva näkemysemme on kuitenkin, ettei lakisääteisellä asumisneuvonnalla voida korvata jo nyt tehtävää työtä erityistä tukea tarvitsevien ryhmien asumisen tukemiseksi. Lisäksi haluamme muistuttaa, että asumisneuvonnan lakisääteistämisen valmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että järjestöjen tekemä arvokas työ tai sen rahoitus eivät vaarannu.

Jyväskylässä 20. toukokuuta 2021

Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry

Nieminen Aleksi
Jyväskylän Nuoriso- ja Palveluasunnot JNP ry